

הגדה של פסח

והגדת

הרבנית ימימה מזרחי

הגדה של פסח
והגדת

בעריכת יקרת פרידמן

ספרי מגיד

Rabbanit Yemima Mizrachi
Edited by Yikrat Friedman
And You Shall Tell - Passover Haggada

הרבנית ימימה מזרחי, בעריכת יקרת פרידמן
והגדת - הגדה של פסח

בהוצאת פרשה ואשה - מגיד
© כל הזכויות לפירוש שמורות למקברות - פרשה ואשה, 2023

עורך אחראי: ראובן ציגלר
עורכת ראשית: אוריה מבורך
עורכת משנה: אפרת גרוס
עריכה לשונית: שרה המר
מערכת: נגה הולמן, עלמא שגב, רעות גזבר, אביטל יחיא, אוראל אוחיון
עיצוב כריכה ועמודי פנים: **דוּסָה** / WWW.DOSA.CO.IL
איורים: הלל שרעבי

הוצאת פרשה ואשה
טל. 077-8066747
אימייל: info@parasha.org
אתר: www.parasha.org
f הרבנית ימימה מזרחי - פרשה ואשה
@ harabbanit_yemima

הוצאת מגיד
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל. 02-6330530 פקס: 02-6330534
www.korenpub.co.il

ריכזנו באתר פרשה ואישה תכנים רבים של הרבנית ימימה מזרחי - במתנה.
מיוזמים באהבה! כאן: www.parasha.org

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמחברת ומהמוציא לאור.

טל"ח השקענו מאמצים רבים בהכנת ההגדה. אם בכל זאת נפלה טעות כלשהי, נשמח אם תשלחו לנו מייל ונתקן.

מסת"ב 8-978-965-7767-78-8 ISBN

Printed in PRC

מוקדש באהבה

לכל הנשים שפוסחות

בין הלימוד העמוק

לבין הניקיונות

ויש בהן החירות

להתגאות בשניהם.

ימימה

בהגדה מופיעים השירים הבאים: עמ' 14 כאשר ברכתי על הנרות, ולדה © כל הזכויות שמורות למחברת ולאקו"ם / עמ' 14 לאה גולדברג, "משירי ארץ אהבתי", שיר א ("מכורה שלי"), בתוך: 'שירים', ספרית פועלים, 1973, כרך ב, עמ' 199-200. © כל הזכויות שמורות להוצאת הקיבוץ המאוחד בע"מ - ספרית פועלים / עמ' 35 בוא, מידי פיגנבויס © כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם. אנו מודים לכל היוצרים שהביעו את הסכמתם לשימוש ביצירתם. המערכת עשתה ככל יכולתה על מנת לאתר את בעלי הזכויות של החומר שנלקח ממקורות חיצוניים. אנו מתנצלים על כל השמטה או טעות, ואם יובאו לידיעתנו, נפעל לתקן במהירות הבאות.

מצות עשה
של תורה
לספר
בנסים
ונפלאות
שנעשו
לאבותינו
במצרים
בליל
חמשה עשר
בניסן
שנאמר
זכור
את היום הזה
אשר
יצאתם
ממצרים
כמו שנאמר
זכור
את יום השבת
ומנין
שבלייל חמשה עשר
תלמוד לומר
והגדת לבנך
ביום ההוא וגו'

תוכן העניינים

64	הסבה לסבא וסבתא	46	תפילת רבי שמשון מאוסטרופולי	12	מבוא
65	האם את חשובה?	48	כוונות בהדלקת הנרות	12	שבעה ימים הלבבות פתוחים
65	העבודה הזאת לכם: קידוש	50	הדלקת נרות	15	מוכנה להיפגש?
66	ארבע כוסות - מפגש עם אימהות	52	הלל של לילה	17	מפגש עם הכיסא הריק
66	מריצות אותך מהבור		ושאלה אישה אז איפה		בדיקת חמץ וביעור חמץ - מפגש
68	כוס ראשונה כנגד שרה אימנו	53	את בליל הסדר?	18	עם המקומות שהעדפנו לשכוח
72	ורחץ	55	סדר הסימנים	19	למה שתקת?
74	כרפס	56	קדש ורחץ - מפגש עם הסדר	24	ביעור חמץ
	כרפס - מפגש עם שנאה	56	סימנים סודיים של אהבה	30	העבודה הזאת לכם - ביעור חמץ
75	ועם אהבה		הסיפור ארוך,	32	עירוב תבשילין
76	יחץ	57	ואפשר להתפייס איתו		כוסו של אליהו הנביא -
77	אפיקומן! כאן זה מתחיל	58	העבודה הזאת לכם: קדש ורחץ	34	הגביע הוא שלנו
78	מגיד	59	מתחתנים, מתרצים, מזה קודם למה		קערת ליל הסדר -
	מגיד - מפגש עם אומרי ההגדה	60	קדש	38	מפגש מקדים עם החג
79	בכל הדורות		קידוש - מפגש עם כל הנשמות,		העבודה הזאת לכם -
80	כמה פשוט, כמה ממלא באמונה	61	הנוכחות ושאינן	39	סידור הקערה
82	איך קוראים את ההגדה?	63	למה שותים בהסיבה?	42	לערוך שולחן לחג

	והגדת לבנך,		82	נס מביא נס
126	יכול מראש חודש	101	מורים עם תלמידים	סיפורים שנותנים כוח
127	מתחיל בגנות, מסיים בשבח		83	לכל השנה
128	ברוך שומר הבטחתו	102	מפגש מורים ותלמידים	העבודה הזאת לכם:
	העבודה הזאת לכם:	102	אנשי חירות, אנשי עשירות	הא לחמא עניא
128	ברוך שומר הבטחתו	104	פתאום הם נהיו תלמידים	הא לחמא עניא
129	והיא שעמדה	106	איפה היה אלוקים בעקירה?	הא לחמא עניא -
	בסיפורי מעשיות ניגאל:	108	העבודה הזאת לכם: עבדים היינו	מפגש עם מי שאין לו
130	מעשה מביטחון	110	ברוך המקום ברוך הוא	אם ימעט הבית
	העבודה הזאת לכם:		העבודה הזאת לכם:	דווקא כאן מונחת חירותך
130	והיא שעמדה	111	ברוך המקום, ברוך הוא	מה נשתנה
	צא ולמד מה ביקש	112	כנגד ארבעה בנינים	מה נשתנה -
132	לבן הארמי		ארבעת הבנים -	מפגש עם השאלות
132	העבודה הזאת לכם: צא ולמד	116	מפגש הורים וילדים	והקושיות של החיים
	"ביקש לעקור את הכל" -		בסיפורי מעשיות ניגאל:	סימן; שאלה
136	מפגש עם הקמים עלינו לכלותנו	116	מעשה מרב ובן יחיד	העבודה הזאת לכם: מה נשתנה?
136	בוגרת. רבת יכולת. מסוגלת?		הזהות הזאת, המפגש הזה,	אילו יכולתי לשאול את אבא
139	ונצעק	118	הלילה הזה	או: מה שואלים כשרחוקים?
141	העבודה הזאת לכם: ונצעק	119	ילדים זה כואב	מה התשובה?
	העבודה הזאת לכם:		בסיפורי מעשיות ניגאל: מעשה	סגולה נפלאה לזרע של קיימא
145	ועברתי בארץ מצרים	121	בבן מלך ובן שפחה, שנתחלפו	אני (כבר לא) רק שאלה
	העבודה הזאת לכם:	123	כשאי אפשר לסבול עוד	מעוררת רחמים
148	דם ואש ותמרות עשן	123	תפילה על הילדים והילדות	עבדים היינו
150	עשר המכות	124	אחד	מעשה ברבי אליעזר

	בסיפורי מעשיות ניגאל:		בסיפורי מעשיות ניגאל:		העבודה הזאת לכם:
248	מעשה ממלך עניו	192	מעשה ממרור	156	כמה מכות לקו על הים
249	העבודה הזאת לכם: הלל	194	כורך		כמה מעלות טובות
250	הלל, ויעוף הגג	196	העבודה הזאת לכם - כורך	158	למקום עלינו - דיינו
252	כוס רביעית כנגד לאה אימנו		לראות את הסיפור	162	העבודה הזאת לכם: דיינו
254	נרצה	196	מכריכה לכריכה		בסיפורי מעשיות ניגאל:
255	מי מרוצה?	198	שולחן עורך	163	מעשה מאוצר תחת הגשר
255	העבודה הזאת לכם: נרצה		בסיפורי מעשיות ניגאל:	164	פסח, מצה ומרור
257	לשנה הבאה בירושלים	200	מעשה מבן מלך שנפל לשיגעון	165	העבודה הזאת לכם: מרור זה
258	ילדה של אבא	201	העבודה הזאת לכם: שולחן עורך	172	בצאת ישראל ממצרים
	מילה על השירים	202	צפון	175	כוס שנייה כנגד רבקה אימנו
260	והפיוטים של ליל הסדר	204	העבודה הזאת לכם: צפון	176	רבקה, הלילה הזה
262	פיוטים לליל הסדר		בסיפורי מעשיות ניגאל:	178	רחצה
284	שיר השיירים - מפגש עם האהוב	205	יין הונגרי	180	מוציא מצה
	בסיפורי מעשיות ניגאל:	206	ברך	181	העבודה הזאת לכם: כוונות במצה
285	מעשה מאבדת בת מלך	208	העבודה הזאת לכם: בקשות	182	מצה - מפגש שמים וארץ
	אישה משוחררת?	220	כוס שלישית כנגד רחל אימנו		העבודה הזאת לכם:
289	לא מספיק... אישה משוחררת!	221	שפוך חמתך	183	עוד על המצה
291	העבודה הזאת לכם: שיר השיירים	222	שפוך חמתך - מפגש עם השכינה	184	ועכשיו, לבקש על זיווגך
292	שיר השיירים	222	שכינה עמוסת מתנות, התקבלי?	185	מכתב אהבה בביס אחד
297	חצות הלילה - מפגש עם אלוקים	226	הלל	185	אבהות זה עכשיו
	נספח: איגרת רבי שמשון	241	נשמת	188	מרור
298	מאוסטרופולי		הלל - מפגש עם		רפואה וחירות ממרירות,
302	מקורות והערות	248	אומרי הלל הקדומים	190	מתחרות, מעקרות

וְהַגְדֵּרֶת

ב"ה

מבוא

שבעה ימים הלבבות פתוחים

קשה להאמין בכוחו של האפיקומן. כשהבן החכם שואל "מה העדות והחקים והמשפטים?",¹ אבא מוצא לנכון לענות לו "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן".²

מהו האפיקומן הזה? את מה אנחנו מחפשים?

מוזר לחשוב שאת סיום ההגדה אנחנו מרגישים דווקא בתחילתה. סוף סוף הגענו לליל הסדר, סיימנו את הניקיונות ואת ההכנות האינסופיות ומה שאנחנו מרגישים עכשיו הוא **חסל סדור פסח**.³

ומגיע הלילה הזה ואומר, לא. אתם טועים. **בעבור זה, בעבור זה!** כל זה היה מעבר! היעד הגדול הוא עכשיו. אתם נוסעים לכיוון אור שבעת הימים. אתם עכשיו מוצאים את האפיקומן.

אפיקומן הוא תמצית האמונה. הוא ההבנה שהחג הזה הוא חג ההתחדשות במובן של פסילת רעיון ההתיישנות מכול וכול. אין התיישנות, לא על דמעה, לא על אנחה ואפילו לא על אנקה חייתית שמישהו מוציא מפיו.

"וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת נַאֲקָתָם".⁵ האנקה נשמעת. וגם אם הגאולה לא מגיעה מייד, זה נרשם. זה שם, צפון, ויום אחד זה יתגלה.

המאמין הגדול באפיקומן היה רבי קלונימוס קלמן שפירא מפיאסצנה. הוא כתב תורות מופלאות ובכשבעים אחוז מהן ידבר על מצרים, עבדות מצרים ויציאת מצרים. הוא בשואה הנוראה והוא יעשה מעשה לחלוטין לא הגיוני: הוא יטמין את כתביו המופלאים בתוך כדי חלב, מתחת לאפר, ויאמין שיום בהיר אחד בשנת תשפ"ב יוציאו בשמו הגדה, הגדת פיאסצנה (בעריכת צאצא שלו, אמוץ שפירא). הוא חי על האמונה שלא ייתכן שכאב אינו תופס מקום, לא ייתכן שדמעה אינה מצלקת את חלל העולם. ואנחנו מוצאים את האפיקומן שלו וקוראים יחד איתו על משמעות התקופה שעברנו, עד לכאן:

משל למי שעולה להר גבוה. האם רק בשעה שנמצא כבר על ראש ההר נאמר שעלה? גם כל פסיעה ופסיעה שפוסע, עלייה היא. ואף כשעומד עוד באמצע ההר, כבר עלה להר, למעלה מכל העם הנמצאים בארץ. [...] וכל העשיות, עליות הן. והכנות עד שבא למצווה. [...]

היוצא מדברינו שאיש הישראלי שמכין דבר למצווה, צריך לדעת שלא את העשייה לבד מכין, אלא גם את עצמו. וחלק ממנו מתגלה. וכשיעשה את המצווה עצמה, כל אותו החלק יתגלה.⁶

אנחנו בעלייה לרגל עכשיו, יאמר הרבי מפיאסצנה. וכל עייפות וכל תזווה והילדים שצוררים בשמלותינו בימים שקדמו לערב הגדול הזה הם חלק מהעלייה הזאת לרגל. ואל תיקחו לנו את העלייה המייגעת הזאת.

"מה יש באותו טירוף של ניקיון המשתלט עלינו בפתח ימי האביב המוריקים ומכונן בתודעתנו את חג החירות? מדוע רק בחג הזה נאמר כי על האדם להרבות בדקדוקים ואל יסמוך על אנשי ביתו?"⁷ ישאל הרב אלחנן ניר. וכך ישיב מורו הרב שג"ר:

הקבעונות והגניירוזות המלווים את הקיום ההלכתי הם שותפים מלאים לקיום זה, ואין להזדרז להפיג אותם באמצעות טיפול פסיכולוגי כזה או אחר. הרצון להתנקות מאלמנטים אלו (מהניקיון) בקיום הדתי דומה לטיפול פסיכיאטרי המעלים את הסימפטום של המטופל. טיפול זה אמנם מקל את הסבל, אך לשם כך על המטופל לשלם ב'מזומנים' של האישיות עצמה – האישיות האנושית וההלכתית מתקחה.⁸

והגדרת

בואו ננסה לבאר את הלשון האפיקומנית הזאת, המוכמנת, המוחבאת, הצפונה. השמחה של החג היא הכאב הזה הקטן בגב, הידיים שהתייבשו קצת. זה חלק מהעלייה לרגל ואל תיקחו לנו אותה!

בסדר, הבנו. אז לאן הגענו בעצם?

הגענו לפסגה. והיא מאירה באור נדיר, באור שבעת הימים.

בליל הסדר תיכנס השכינה. היא נכנסת לכל בית בליל הסדר במורא גדול; ובמרא גדל – זו גלוי שכינה.⁹

עכשיו תעצרו. עכשיו רק תנשמו את אור שבעת הימים הגדול הזה. וזלדה תאמר:

כָּל כֶּךָ אור מְסִיבִי

וְכָל כֶּךָ הַכָּאב –

עוד רגע ותצא נשמת¹⁰.

האם נדע לנוח?

זה כמעט מנוגד לטבענו, אומר הרב אלחנן ניר. האדם המודרני מזהה את החיים עם אינטנסיביות של עשייה. החיים לדידו הם רצף הזדמנויות וסכנה להחמיץ אותן (FOMO). החלל הפנוי, מרווחי הזמן, מעוררים בו חרדה. הוא לא חש את חירותו נושבת דרכם, אלא שומע בהם את פעמוני המוות. מה שאצל אדם פרימיטיבי נתפס כחלק מריתמוס החיים, הבנוי מאקטיביות ופאסיביות (עשייה ועצירה), התמלאות והתרוקנות, הפך אצל האדם המודרני לבזוי ולנחות. לבושה. בכל רגע הוא משוכנע שהוא מחמיץ משהו, משהו חשוב ומכריע המתרחש בדיוק הרגע. וכך עצם האפשרות למנוחה נשללת ממנו.¹¹

וכך הוא נכנס, ליל הסדר ואיתו החג בן שבעת הימים (איזה לחץ!). והוא מצווה שלוש המלכות: "...שבעה ימים הורדים פורחים... ושבעה ימים שלחנות ערוכים, ושבעה ימים הלבבות פתוחים..."¹²

אימאל'ה אימאל'ה. איזה פחד, הפחד להיפגש. האם ניפגש?

מוכנה להיפגש?

חג הפסח יהיה חג מרובה מפגשים: עם המסורת, עם המשפחה, עם עצמי...

מהמפגש הצפוף הזה יכולים היו בני ישראל לברוח כמשך מאתיים ועשר שנים. והם השתעבדו לחירות הנוחה הזו. הם עסוקים, הם משועבדים, הם היו רוצים כל כך להקדיש זמן, כך חשבו, לצאת ולפגוש מישהו חדש, לשהות יותר בבית ולהיפגש עם מישהו "ישן" אבל מה לעשות, אין זמן.

בילינו את השנה באסובכה בעיר בשוקים וברהבות, מדמים שאנחנו מבקשים את שאהבה נפשנו,¹³ אבל אולי התאהבנו בשיטוט עצמו.

כששהינו בבית, ואפשר היה להיפגש עוד יותר, עם הילד הזה שבורח מפנייך ואת בורחת מפניו לא פחות, עם האיש הזה שלך כשכל כך נוח לא להיפגש שהרי פשטתי את פתנתי, איככה אלבשנה¹⁴ אחרי יום עמוס כזה? ושוב תלכו לישון, אוהבים מאוד מאוד, מבלי להיפגש.

ואז הוא מגיע, הזמן הזה. מצווה עלינו זבח משפחה,¹⁵ דורש מאיתנו את האומץ לצאת שוב, אבל הפעם כדי להיפגש. קומי צאי, אחרתי כלה.¹⁶

השתעבדנו לחירות.

הניקיון שלפני החג יהיה תחילת המפגש. ופתאום, ובדעת חדרים ימלאו.¹⁷ פתאום נדע את עצמנו ואת החפצים שלנו, נדע את חדרי ליבם של ילדינו ונציץ לפינות אפלות שלא רצינו לגשת אליהן. נדע קרבת אלוקים נדירה של מלך אסור ברהטים.¹⁸ ברהיטי הבית הזה הוא נמצא, המלך שיבקש אותנו להיפגש עימו, "לשחרר" אותו מניקוי הרהיטים המכאני ולפגוש אותו בחדרי הלב, הביאני המלך חדריו.¹⁹

סעודת ערב החג תהיה המפגש הצפוף עם בני המשפחה שלנו. האכילה תקרב בינינו. האוכל הטעים והמשביע אינו דווקא תפריט מגוון וריבוי מאכלים, יכתוב הרב שג"ר, כי הברכה תהיה מוצא פי ה' הנמצא במצה, העין הטובה השוררת בין בני הבית... ברכת השנה כולה תהיה תלויה באהבה, באמון ובחסד שבין הסועדים. אכילה אגואיסטית איננה מלאות! היא תמיד שרויה בשמירה עצמית ועל כן, היא לא תביא לשמחה.

והגדרת

מכאן תפקיד ליל הסדר כחידוש המשפחתיות היהודית. ברית זו היא בראש ובראשונה שייכות משפחתית. האנרגיות החיוביות שהן תוצאת הסעודה, מאחדות בין הסועדים. הארת הפנים הבאה בעקבות האכילה, היא ראיית הפנים שיש היום, במקום בית המקדש.²⁰

אני מתרגשת כל כך מהדיבור הזה! אין בית מקדש אבל הבית שלך – מקודש! אין זבחים ופסחים, אבל יש זבח משפחה! בשלו את האוכל הכי טעים, ערכו את השולחן הכי יפה ותראו איך מתפוגג כל הפחד מהמפגש המשפחתי והופך לשמחה אדירה!

ואז, בפסגת ליל הסדר, ישאל אותך הקב"ה את הקושיה הקשה מכולן: מוכנה להיפגש? אבל עכשיו, עם אהוב ליבך. שוב לנסות והפעם מפגש של חסד, בלי שיפוט, בלי אשמה, בלי לחפש את החמץ. רק למצוא אותו, את החצי הזה המוחבא, את האפיקומן.

רגע אמירת שיר השירים הוא הרגע שבו את עונה: כן. מוכנה לעוד פגישה.

שיר השירים מכריז כי העולם הזה אינו רק טורפים ונטרפים, מנצחים ומנוצחים הרצים זה מול זה במעגל כוח אין סופי, אלא גם מרחב שיש בו שניים המסוגלים להכיר זה את זה, שניים שיודעים שהסיכוי של כל אחד מהם מצוי דווקא אצל זולתו וכל עוד לא בא במגע עם האחר, הרי שבמובן עמוק, הוא עצמו טרם נוצר...

כך הופכים ימי ניסן לנס של מגע ופנים. אדם עוזב את כל חומותיו שעליהן הפקיד שומרים כל החורף... לכן, פסח הוא גם ראש השנה, אך הוא נקי מהשיפוטיות של תשרי, ומציע תחתיה אינטימיות וחסד. שיר השירים הוא ה"זנתנה תוקף" של הימים הללו.²¹

וכשקול דודך לא דופק, את פתח לו.²² עמדי בפתח הזה, הפתח שפסח עליו הקב"ה פעמים רבות כל כך, הפתח שעליו שפכת את חמתך פעמים רבות כל כך וחכי לו שוב, לאלהיו שלך. הערב, גם נפשו הומה לקראת מפגש.²³

מפגש עם הכיסא הריק

ואין מישהו שאין לו כיסא ריק בחג הזה. חור בלב. אצלי זה יהיה אבא. אצל אחרים – קרוב משפחה שלא נמצא עכשיו איתם. אצל גרושות זה יכול להיות הילדים שנמצאים עכשיו אצל הצד השני. ואצל הרווקות זה הכיסא עצמו, שפתאום פחות יציב תחת רגלינו.

מספר יהודה גזבר:

והיא מפסיקה להגיד 'כן' כשמציעים לה בן זוג ('רועי, 29, ממשפחה טובה') ומפסיקה להתייחס לכל הסיפור הזה של הרווקות ואומרת די, עכשיו אני לא מחפשת בן זוג, אלא במסע לחיפוש עצמי. והיא הולכת לחוגים ולהרצאות ויוצאת לטיולים ארוכים בהודו ובדרום אמריקה וחיה את החיים האלה כמו שהיא רוצה לחיות אותם, אבל כשהיא מנסה להוריד את הסיר הגדול שהיא שמה מעל הארון, היא מוצאת את עצמה מתנוודדת מעל כיסא רעועה וממלמלת, איפה אתה, לעזאזל, מתי תגיע כבר. אני לא יכולה יותר להכות.

וזה מראה לה שהיא מעולם לא הפסיקה. לא שכחה.²⁴

ליל הסדר תובע משפחה מסודרת ומה תעשה מי שלא "הסתדרה"?

למה את עדיין רווקה? רק ה' יודע. ואני יודעת דבר אחד: ה' רוצה את ה"והיא שעמדה", את ה"אחד מי יודע", את התפילות שלך.

הזוהר מגלה שבלייל הסדר הקב"ה יורד ורואה את הכלים השבורים שלו, את כל אלה שבלייל הסדר שרויים בחוסר-סדר.²⁵ ברגע של "שפוך חמתך" נכנס הקב"ה הביתה ואומר לך: די. **וְאֶעֱבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת** – בדמעותיך, **וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְחִיךְ**²⁶ אשר שנותייך לוחצות אותך, אשר פחדייך לוחצים אותך, אשר הורייך נלחצים איתך. **וְהִנֵּה עֵתָּךְ עֵת דְּדִים**.²⁷ **הַשְׁתָּא הָכָא**. השנה את עדיין פה תקועה. **לְשָׁנָה הַבָּאָה**, אני מבטיח לך, בביתך שלך. עם אישך, שלך. עם תינוקך, שלך. בת חורין.

הרחמים שמעוררת הבדידות דווקא בלילה המשפחתי הזה, ליל הסדר! רק תבקשי. אין ליל סדר שהקב"ה לא עובר וגואל, וגואל, וגואל בודדים ובודדות. אני מברכת אותנו בחירות, שמחה, יופי, עשירות, מלכות, גאולה. לאו דווקא בסדר הזה.

ימימה מזרחי
ירושלים

והגדרת

בדיקת חמץ וביעור חמץ מפגש עם מקומות שהעדפנו לשכוח

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר

מסכת פסחים, פרק א', משנה א'

זכר ליציאת מצרים.

המילים האלה מלוות אותנו לאורך כל השנה אבל ימי הפסח מחזירים אותנו ביתר שאת לימים ההם, בזמן הזה. כך, מדין התורה אסור שיהיה ברשות האדם חמץ בפסח, כפי שנאמר: **מצות יאכל את שבעת הימים, ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך.**²⁸

ואחרי שניקינו וחפשנו פירורים בחורים ובסדקים, מגיע זמנה של בדיקת חמץ. בגן הילדים למדנו שזה טקס שבו מחפשים עשרה פירורי חמץ עטופים. למעשה, הרגעים האלה הם קודש קודשים. את לא מתארת לעצמך את גודל התיקונים שה' עושה לך בנשמה בזמן בדיקת חמץ, אומר רבי ירוחם ממיר. הזמן הזה לאור הנר מסוגל לתקן את העוונות הכי נוראיים. איי אפשר לתאר גודלו של יהודי בשעה שהוא עומד ובודק את החמץ בביתו.

לקראת בדיקת חמץ הבית עובר ספוגג'ה ענקית, ספוגג'ה קדושה. הרבה מים. לפני בדיקת חמץ מנתקים טלפונים ופלאפונים. תתרכזו – זה זמן שאפשר לתקן בו הכול. הבדיקה הזאת זורה אור על כל מיני מקומות שאת מדחיקה.

למה שתקת

מה אנחנו עושים? מתחדשים. והמושג עצמו, "התחדשות", התחדש בשנים האחרונות והפך להיות סופר-מרגש, התחדשות במובן היפך ההתיישנות.

התחדשות היא אמירה חד-משמעית שעולם המשפט היום לא מכיר בה, עדיין. בעולם המשפט יש התיישנות על תיקים: "למה שתקת? למה לא חשפת? עכשיו יש התיישנות על המקרה שלך ולמה לא ניגשת בזמן עם הנר לפינות אפלות?"

והתשובה: מפני שבזמן אמת, והרבה לאחר מכן, נסגרו מיתרי הגרון.

אבל הקב"ה מכיר באלה שלא יכולים לצעוק ולא יכולים לבטא ולא יכולים להתלונן. בני ישראל במצרים, במשך מאתיים ועשר שנה לא נאנחו ולא נאנקו והם לא ניגשו עם נר לפינות האלה בכלל.

וההתחדשות, זוכרת. פתאום הם נאנקים. וישמע אלקים את נאקתם, "אההה...". וירא, וידע אלקים.²⁹

אין דמעה, אין אנחה שיש עליה התיישנות. הדמעות שלך תלויות ועומדות בחלל העולם ובסוף ליל הסדר אנחנו אומרים בשיר השירים: פתחי לי אחתי רעיתי, שראשי נמלא טל, טל דמעותייך שעלו.³⁰ הראש שלי כבר חפוף מהדמעות שלך. תפתחי לי, אני בא לתת לך כזאת ישועה ענקית!

והבדיקה הזאת אומרת לך: כל זמן שהנר דולק, אפשר עוד לתקן.³¹ אל תפחדי, אל תפחדי.

הנה, כל המקומות מתבארים.

ומתבהרים.

ולמחרת, בזמן שריפת החמץ, גם מתבערים.

והגדרת

הרבי מאיז'ביצא כותב שמי שעושה את הבדיקה בריכוז, בדייקנות ובדקדקנות, ללא דיבורים כלל מלבד בענייני המצווה, יזכה בסופה לברכה גדולה: **יוכל כל האדם לדעת שורש חסרונו**. ממש כך. את תקבלי התבהרות: "זה מה שאני רוצה ללמוד / את זה אני צריכה לעשות / כך עלי לומר לאימא שלי / את הקשר הזה אני חייבת לחתוך". את תקבלי גילוי עצום על עצמך. **נר ה' נשמת אדם הפשל כל חדריו בטון**³² – הוא מבטיח שהנר הזה יחשוף לך דברים חבויים, יגלה לך אינטואיציות שלא חשדת בקיומן (הרב פינקוס זצ"ל העיד על עצמו שכל ההשגות הרוחניות שלו, ועובדת היותו רב, הגיעו מבדיקת חמץ מדוקדקת בחורים ובסדקים³³).

עוברים בכל הבית ומחפשים כל רמו לחמץ שנשאר גם אחרי הניקיונות. את עשרה פירורי החמץ העטופים מחביאים בבית כדי שאם לא ימצא חמץ, לא תהיה ברכה לבטלה. למחרת זורקים אותם לאש עם שאר החמץ שנותר.

לפי ההלכה, אפשר לערוך בדיקת חמץ גם עם פנס. אפילו עם טלפון סלולרי (שזה בדיוק היפך ביעור החמץ... כמו שתדליקי בגט ותחפשי חמץ בעזרתו). אבל הרב מוצפי כותב: רק עם נר שעווה. למה דווקא שעווה? **שענה** – אותיות עושה; **לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו**³⁴. בבדיקת חמץ את מכוונת: "עשה איתי ניסים. וכל החמצים וכל ההחמצות בגוף ובנפש, תבער לי אותם".

וגם: **שענה** – לשון שועה. כל תפילה וכל שוועה שאומרים בזמן בדיקת חמץ – מתקבלת. כל עוד הנר דולק, אפשר. אז כשאת בודקת בחדר השינה, תתפללי על זוגיות, על שלום בית, על אהבה.

כשאת בודקת בחדרי הילדים, בקשי אמונה, שמחה, חברים טובים, הצלחה.

כשאת בודקת בכיסים, בקשי על פרנסה.

זה זמן אדיר לתפילה. כל זמן הבדיקה, תתפללי לניקוי חמצים ובפרט ניקוי נגעי הנפש: **וזכנו לבער את נגעי בתי הנפש**, כך מתפללים עכשיו חסידים ומקובלים.

המקובלים נוהגים לשים מלח בתוך הצלחת שאת שומרת בה את נר השעווה ואת עשרת הפירורים שמצאת. הרב מוצפי כותב: **מנהג טוב וקדום לשים מלח בתוך הקערה כי 'החיצונים' (כוחות לא טובים) מתקנאים בבדיקה הזאת**. הם יודעים שהבדיקה מנקה לך את האוויר ואת החיים, אז הם מגיעים להזיק. מה שמסלק אותם הוא מלח (אפשר לעשות גם מבלי להבין עד הסוף).

זכור לטוב אבי ז"ל, שבמשך כארבעים דקות היה מתכופף בכל פינות הבית,
פותח הארונות, בודק האצטבאות, מטפס על המדפים, פותח כל מגירה ושואל:
"פה בדקתם? פה ניקיתם?" ובודק בחורים ובסדקים ומאחורי הדלתות ועל המשקופים
ואנכי מלווהו, עם צלחת אשר בה סכין, מלח, חתיכת חמץ וגפרורים.

הרב בן ציון מוצפי, פסח בציון, עמ' עח.

מחפשים בחורים ובסדקים, וחשוב לי להסביר שאת החורים ואת הסדקים עצמם אנחנו מחפשים, שדרכם את יכולה להיוולד, להשתחרר מהחריר הזה. לתקן. את מחפשת חירות. זה לילה של חיפוש והוא ההקדמה לחג של חיפוש; מחפשים אחר הפירורים, בהמשך נחפש את האפיקומן ובסוף נשיר את שיר החיפוש הגדול, הבקשתי את שאהבה נפשי; שיר השירים.

למה זה כזה זמן חיפוש? כי החיפוש נותן כל כך הרבה אמונה. גם אפיקומן וגם הפירורים שאת מחפשת, את יודעת בוודאות שהם שם. מגיע שיר השירים ואומר לך: גם בן הזוג שלך – שם. גם הילד שהתרחק ממך – שם. אין בקשתי ולא מצאתיו,³⁵ אין, אין. יגעת ולא מצאת? אל תאמין! אין חיפוש שאין בסופו מציאה.

החצי השני של האפיקומן, כמו גם שלך, נמצא שם, שם. ולא זו בלבד, הוא הכי רוצה בעולם שתמצאי אותו. הרבה יותר ממה שאת רוצה למצוא, הוא רוצה להיות כאבדה המתבקשת, כך קוראים לזה בחז"ל. איך האהבה רוצה שימצאו אותה.

איך הפירורים צועקים מפנינות הבית: "אנחנו פה! אנחנו פה!"

כך גם החצי השני שלך

וכך גם ריבונו של עולם.

והגדרת

הזהירות בפירור חמץ חשובה ונעלה עד מאד

ובכך מובטח הוא שלא יבוא לידו שום חטא ועוון כל השנה

ואין יצר הרע יכול לו כלל

ולא יתקרב אליו שום חלק מכוחות הטומאה

ואפילו במשהו.

ולא יהיה ניזוק כל השנה

ויהיה שמור ומוגן,

והרי הוא תחת שלטון הקדושה

וכמובא בזוהר:

ימי הפסח הם שורש ויסוד לכל ימי השנה

ויהיה כל השנה שקט ושאנן.

פסח בציון עמ' קנג, פרק "ביעור חמץ".

את כל החמץ שהחבאת ומצאת, את שורפת למחרת הבדיקה בשעות הבוקר. יחד איתם את שורפת את כל החמצות של חייך.

קבלי עכשיו את הסגולה המדהימה מהחיד"א, שבכל שנה אני שומעת בזכותה על כל כך הרבה ישועות. בבדיקת החמץ מחביאים עשרה פירורים. והחיד"א אומר, לרשום על פתקים עשר החמצות שהחמצת בחיים: "אני מרגישה שעברתי את... הגיל שלי / החמצתי את העבודה שלי / מציאת הכיוון שלי בחיים / החינוך של הילד הזה". בתוך כל שקית עם פירור את שמה פתק.

בשפה של פסח, פירור פירושו עיכוב. רְצוֹנְנוּ לְעִשׂוֹת רְצוֹנְךָ, ומי מְעַכֵּב? שְׂאוֹר שְׂבַעֲסָה.³⁶ את רושמת עיכובים שאת רוצה להיפטר מהם (תוצאות הבדיקה הרפואית / הילד לא נשוי / הילדה לא שמחה / חשבון הבנק לא שמח). שימי לב, את רושמת דברים שמעיקים ומציקים לך ולא שמות של אנשים.

למחרת את משליכה לאש ששורפת את החמץ את הפירורים עם הפתקים.³⁷

“ימימה, איזו עבודה זרה זאת?”

צודקת. זו קונסטלציה שלא קיימת ביהדות, להתפלל על משהו שכבר היה “הלוואי שלא קרה” – והרי זה כבר קרה! קוראים לזה “תפילה לשעבר”. כשרואים אמבולנס עובר, למשל, אסור להתפלל “רק שזו לא תהיה סבתא שלי”. כי אם זו כן? וכי הנהג ישלוף עכשיו את סבתך ויחליף אותה בעובר אורח תמים? אי אפשר להשיב את העבר רטרואקטיבית. כן צריך ומותר להתפלל תפילה לעתיד: “אם זו סבתא שלי, שתיסע ללדת עכשיו” (בעבר זו הייתה בדיחה מצחיקה. כיום זה מציאותי).

תפילה לשעבר היא דבר לא יהודי בעליל, אולם פעם אחת בשנה אנו מקבלים את האפשרות להתפלל לשעבר. מול האש של שריפת החמץ את עומדת ומבקשת: “ה’, תעשה שמה שיש שהיה, כאילו לא היה”.
ואת אומרת את נוסח ביטול חמץ.

בְּעוֹר
חָמֵץ

אור לארבעה-עשר בניסן (ואם חל בשבת - אור לשלושה-עשר) בודקין את החמץ לאור הנר.
לפני הבדיקה מברכים:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל בְּדִיקַת חֲמֵץ
לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְיַנְתָּה עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.
וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהּ:

תהלים צ

פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בְּעוֹר חֲמֵץ.

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאַכָּא בְּרִשׁוּתֵי
דְלָא חֲמַתָּה וְדְלָא בְּעִרְתָּה
לְבַטִּיל וְלַהּוּי הַפְּקֹר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

אחר הבדיקה
אומר:

והגדרת

ערב פסח שחרית, בשעה החמישית של היום, שורפים את החמץ.

לפני שריפת החמץ אומר:

הֲנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן לְקִיּוֹם מִצֹּת עֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרֵפַת חָמֵץ
לְשֵׁם יַחֲוֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָה עַל יְדֵי הָהוּא טְמִיר וְנַעֲלִם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.
וַיְהִי נֶעֱם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

תהלים צ

כָּל חֲמִירָא וְחַמְיָעָא דְאֶכָּא בְּרִשׁוּתֵי
דְחַמְתָּהּ וּדְלָא חַמְתָּהּ
דְּבַעֲרָתָהּ וּדְלָא בַעֲרָתָהּ

אחרי שריפת
החמץ מבטלו
בלבו ואומר:

לְבַטֵּל
וְלִהְיוֹת דְּחֻפְקוֹ
כְּעִפְרָא
דְּאֲרַעָא

והגדרת

אחר הביטול יאמר בקשה זו:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתרחם עלינו.
ותשמרנו ותצילנו מאסור חמץ אפלו מפל שהוא,
שנה זו וכל שנה ושנה, כל ימי חיינו.
ובשים שבערנו החמץ מביתנו היום הזה.
בן תזכנו ותסיענו ותעזרנו לבער היצר הרע מקרבנו.

אנא יהוה, הפירד נא מעלינו צד הרע שביצר הרע.
ותזכנו ותלבבנו בכח היצר הטוב. ותזכנו לזכך נפשנו
ולתאיר בה ולהוסיף בה כח והארה גדולה.
ולתקשר למעלה בקדשה עליונה.
ותמיד תשרה ותחול עלינו קדשה העליונה.

קדשנו במצותיך. תן חלקנו בתורתך.
שבענו מטובך. שמח נפשנו בישועתך.
וטהר לבנו לעבדך באמת. ותעזרנו על דבר כבוד שמך.
ותמלא משאלות לבנו לטובה לעבודתך,
אמן בן יהי רצון.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יהוה צורי וגאלי.

והגדרת

האש של שריפת חמץ עושה פעולה גדולה. היא מבערת מקרבך את החמץ הכי נורא שנקרא "החמצתי". תביני, בעברית אין "החמצתי". זו נקודת התייחסות שנמצאת בשפות זרות, למשל past perfect. באנגלית: ...If I had had had had

אבל בעברית אין past perfect, ובעצם, No past is perfect. רק העתיד יכול להיות פרפקט. עברית היא שפת עבר, ואצלנו היהודים העבר הוא... מעבר. מעבר למקום חדש. למשל, ההגדה עצמה מתחילה בגנאי: **בְּעֵבֶר הִנְהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם**. מה עשו אבותינו מעבר לנהר? לא נעים לומר: עבדו עבודה זרה.

ואז הגיע אברהם העברי. וְהָעֵבֶר - עֵבֶר.

אז בואו נשרוף את ההחמצות. עשר החמצות את כותבת בפתקים ושורפת, למפרע. זו הפעם היחידה בשנה שאת אומרת: "ה", אם יש משהו רע, תעשה שהוא כאילו לא היה. אם יש לי פירור בבית שלא ראיתי, תעשה כאילו הוא מבוטל **כְּעֶפְרָא דְאַרְעָא**.

אין כוח ניקוי רטרואקטיבי יותר מהאש הזאת. את יכולה להישאר בבית ולומר בפה את נוסח "כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא", אבל אני ממליצה חד־משמעית: צאי מהבית, לכי לאש, הסתכלי בחמץ שנשרף, ושם תבקשי. איך אומר הפיוט - **וְלָמָּה אֲכִילַת חֲמֵץ לְשֵׁשׁ שְׁעוֹת, זָכַר לְחַפְזוֹן שְׁכִינָה לְהַעֲבִיר גְּזֵרוֹת רְעוֹת**.³⁸ מה שכבר נגזר, לא נגזר!

מי שאין לה זמן או כוח לכתוב פתקים, תעמוד מול האש ותדבר על משהו נורא שהיא רוצה שיימחק לה מהזיכרון. הרעיון הוא, שפעם בשנה את עומדת מול האש הזאת של שריפת החמץ, אש שמְכַלָּה למפרע, ואומרת: "ה", גם אם יש לי חמץ בבית שלא ראיתי, תעשה כאילו הוא לא שם.

הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם

כל זמן שהנר דולק,
שהשריפה אוכלת, בקשי:
שיתבהר - מה צריך לתקן.
שיתבאר - איך לתקן.
שיתבער - מה שלא ניתן
עוד לתקן.

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיכָא בְּרִשׁוּתֵי (כל חמץ ושאר שיש אצלי) דְּחֲזִיתִיה וְדָלָא חֲזִיתִיה (שראיתי ולא ראיתי), דְּבִיעַרְתִּיה וְדָלָא בִיעַרְתִּיה (שביערת ושלא ביערתי) – לְבָטִיל וְלֹהוּי הַפֶּקֶר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא, יתבטל ויהא הפקר כעפר הארץ. זהו. הלאה".

זה נוסח ליודעי ח"ן, כותב הרב מוצפי, כי רגע גדול כזה חייב להיות מוצפן בשפה מסובכת.

אחרי שריפת חמץ את מטלפנת לכל המשפחה. כולל קרובים שאת פחות אוהבת, למה – כי הלילה, ב"שפוך חמתך" נפתחת הדלת וה' מגיע מלונה בשכינה, כך כותב הזוהר, ועם המון מתנות לתת לכל משפחה ומשפחה: "קחי שמחה, קחי בריאות, קחי פרנסה". אבל! אם המשפחה נמצאת במחלוקת, ה' אומר: המתנות שלי עדינות מאוד. הן כלי בדולח ופורצלן. אני יכול להעניק אותן רק למשפחה שיש בה שלום, אחרת הן יישברו.

ערוב
התבשילין

בחוץ לארץ, אם חל ערב פסח ביום רביעי, עושים עירוב תבשילין.
נטילים מצה ותבשיל ומברכים (רמב"ם, יום טוב פ"ו ה"ח; טור ושו"ע, א"ח תקכו):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת יְרוּב.
וְאָמַר: בְּדִין יְרוּבָא יְהִי שְׂרָא לְנָא לְמִיפָא וּלְבִשְׂלָא
וְלֹא־טְמָנָא וְלֹא־דְלָקָא שְׂרָגָא
וְלִמְעַבְדַּ כָּל צְרָפְנָא
מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא
לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּעִיר הַזֹּאת.

והגדרת

כוסו של אליהו הנביא - הגביע הוא שלנו

אחרי שריפת החמץ נסדר את השולחן לליל הסדר. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צַרְרִי³⁹ - לסדר מוקדם את השולחן זו סגולה נגד כעסים ומריבות. אנחנו עורכות את שולחן ליל הסדר בחרדת קודש. נתחיל מהאמצע: כוס של אליהו במרכז. השר שלום מבעלז אומר: בגביע גלו, בגביע יגאלו. הגלות הראשונה התגלגלה בגלל גביע, כי יוסף החביא גביע באמתחת של בנימין וכל האחים התחילו לחשוד זה בזה: "זה אצלך. זה אצלך."⁴⁰

ויוסף הראה להם: "סתם חשדתם בנימין. וגם כשחשדתם בי זה היה סתם. האינכם מבינים שכל מלחמות האחים הן תמיד סתם?"

ואומר ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר: כל החשדות שיש לנו זה כלפי זה, הם סתם! רוקנו שקים! רוקנו את הלב המלא הזה שיש לכם על ההיא ועל ההוא. חבל - פסח הוא זבח מְשֻׁפָּחָה. אל תהיו בנים שגֵלו מעל שולחן אביהם.⁴¹ איך יבוא אליהו כשאנחנו רבים, כשאנחנו במחלוקות, חוקרים חשדות ועדים ועדי מדינה ועדים שכנגד? לא שתינו מספיק מכוס התרעלה?

מי שרוצה שלום בית, מי שרוצה שלום במשפחה, מי שיש לה בלגן במשפחה, שימי את הגביע במרכז השולחן ותכוונו: "ה', תעשה לנו זבח משפחה. בבקשה, שיהיה שלום בינינו!"

ואליהו יגיד: "הנה, אני בא. שמתם לי כוס! אני מגיע". הנה, אֲנִכִי שֶׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא. זו סגולה במיוחד לשלום בין אבא ובין בנים: וְהָשִׁיב לָב אֲבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם.⁴²

מה יש בכוס הזאת?

בית המקדש היה היפה שבבניינים, והאיש שבפניו נשקף היופי של בית המקדש היה רבי יוחנן. והגמרא ממליצה: מי שרוצה לדעת איך נראה היה יופיו של רבי יוחנן (קרי: יופיו של בית המקדש), ייקח גביע מכסף. ישים בו גרעיני רימון, יקיף אותו בשושנים אדומות ויניח אותו בין האור לבין הצל ואולי, אולי יזכה ויטעם טיפה ממעין שופריה דרבי יוחנן.⁴³

מה התיאור הזה?

הגביע הוא, כאמור, סמל הגאולה.

גרעיני הרימון שבתוכו – אלה עמי-ארצות (הפשוטים) שבעם ישראל. כְּפֶלֶח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ – אפילו ריקים שבך מלאים מצוות כרימון.⁴⁴ אנחנו רואים את זה בלי סוף בערבי פסחים, כשאנשים שלא נראים קרובים בכלום לקדושה עומדים בחנויות של טמבור ובחנויות של אוכל כשר, משקיעים בחג הזה ממון וחשק ורצון.

השושנים האדומות – אלה אנחנו, השושנה שבין החוחים. מוקפים אויבים ששונאים את כולנו. תזכרו את זה כשאתם מתבדלים ומתפלגים. אצל האויבים, המגזר והאג'נדה שלנו לא משנים.

להניח את הגביע בין האור לבין הצל – זה התיאור הפלסטי של ליל הסדר; קָרַב יוֹם, קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.⁴⁵

אז די. בואו נפזר את מסך הערפל. בואו נעמוד באור ולא בצל. עד מתי נמשיך לברוח אל משחקים של כוח?⁴⁶ איך יבוא אליהו?

נצלו את היום כדי להרים טלפון, להשלים, להתפייס. יש לי תלמידה ששנים לא הייתה בהריון. והיא עשתה שלום עם חמותה אחרי חמש שנים של נתק. "אני לא יכולה להיכנס ככה לחג", היא אמרה והרימה טלפון ואמרה לחמותה שהיא אוהבת אותה. והביאה לעולם תינוק מתוק.

אנחנו מטהרות את האוויר מחשד.

והגדרת

וכך יכתוב הרב אלחנן ניר:

בלילה הזה אנו מתמלאים אמון באדם, במשפחה, בקהילה ובעם לדורותיו.
בניגוד לחששות הפנימיים הגדולים שאיתם אנחנו נכנסים לימי תשרי,
לתקופת היראה של הימים הנוראים כשאנחנו מכים על ליבנו ואומרים 'אֶשְׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ',
בימי ניסן אנו נכנסים לימי האהבה. המעבר מהיראה אל אהבה דורש שכחה עצמית,
פשיטת הצורה הישנה ולבישת צורה חדשה. כשאדם מוכן ללכת שבוע ימים ללא יצר הרע,
ללא שנאת בני אדם, ללא חשד, ללא קנאה, העולם נענה לו בבחינת 'כַּמִּים הַפְּגִים לַפְּגִים'.
משהו בשדר הזה הולך ומרעיד את העולמות כולם ומסלק את מְשַׁלַּחַת מְלֹאכֵי רָעִים,
עד שגם המשחית עצמו פוסח על הפתח ואינו נוגף. ליל שְׂמוֹרִים הוא, וזו לא אמירה סתמית.
בתקופת הגאונים החל המנהג שאין לנעול את דלת הבית בלילה הזה. אבא שלי היה אומר לנו
שלא קוראים קריאת שמע על המיטה בלילה הזה כי לא צריך שמירה, כי אין מוזיקים בלילה הזה.⁴⁷

והגדרת

קערת ליל הסדר - מפגש מקדים עם החג

קערת ליל הסדר - שתהיה הכי יפה בעולם, הרב מוצפי כותב. בנות, זו לא הלכה ולא חובה, אבל אנחנו בעולם של חירות, בעולם של חשק ושל אהבה ופתיחת הלב והלילה הזה ממש מוריד עשירות לעולם.

אם השיגה ידו,

ישתדל להכין קערה מפוארת לשולחן ליל הסדר.

כי היא מפתח פרנסה לכל השנה כולה,

כיוון שבפסח נידונים על התבואה.

ומי שיש בידו, טוב שתהיה לו קערה מכסף.

וסידור קערת ליל הסדר יהיה בעוד יום

(כלומר בצהריים, לקראת ליל הסדר).

הרב מוצפי, שם, עמ' רכא

הַעֲבֹדָה
הַזֹּאת לְכֶם

סידור הקערה הוא כמו

סידור הכוכבים ברקיע, כרצונך.⁴⁸

הרקיעים פתוחים עכשיו,

ובעדות המזרח תהפוך

הקערה עצמה לרקיע

מעל לראשו של כל סועד.

תתרווחו ותסעדו.

קערה - לשון רקיע. שבעה רקיעים פתוחים מעל קערת ליל הסדר, כותב הבן איש חי. סדרי את הקערה והתפללי מכל הלב. אלה רגעים מיוחדים, מלאי כוונות.

במרכז הקערה את מניחה את המרור וחושבת על כל הצער של החיים שלך. ומכוונת: יהי רצון שתקיף לי את כל זה בישועות ובמתיקות.

מימין למרור - זרוע; תגאל אותי בזרוע נטויה (הזרוע בקערה היא זכר לקורבן פסח. לא מבשלים אותה אלא צולים אותה. כמו כן, לא אוכלים אותה בליל הסדר וגם לא למחרת).

מצד שמאל - ביצה, זכר לקורבן חגיגה: תעשה לי חגיגות בבית הזה. תמלא אותו שמחות. מהפכה של שמחה כל השנה.

חרוסת מתוקה - תטבול לי את כל הצער במתיקות (ונלמד בהמשך שהחרוסת ממתקת קנאת אחיות. תכווני גם על זה).

מי מלח - מתי תראה את כל הדמעות שלי?

וגם: קערה - אותיות עקרה. מי שמרגישה שכלום לא מתקדם, לא בזוגיות, לא בילודה, לא בילדים, תבקש ברגעי סידור הקערה להיעקר כבר מהעקרות הזאת. תהפוך לי את הקערה על פיה!

שלוש המצות שבקערה - כנגד חוכמה, בינה ודעת, כותב הרב מוצפי.

קצרת הסדר

ביצה

זרוע

מרור

כרפס

חרוסת

חזרת

והגדרת

לערוך שולחן לחג

אני רוצה לדבר על יופי.

נהגו ישראל קדושים
לפאר ולקשט את שולחן ליל הסדר בכלים יקרים ונאים,
זהב וכסף ונחושת.
וכן את המושבים בבגדי משי ורקמה מפוארים ויקרים ביותר
ואפילו אם יכולים להשיג בהשאלה, טוב שיעשו כן.
והכל לכבוד הלילה הגדול הזה,
שהוא דוגמת עולם הבא בגן עדן
ולכבוד ה' יתברך ושכינת עוזנו.
ואיתם מלאכי עליון הבאים אל בתינו לשמוח עמנו בחג חירותנו
ולשמוע דברי שבח והלל לכבודו יתברך.

וכשם שיפאר וישבח,
כך גם ינהגו עמו בעולם הבא בגן עדן
והוא מסוגל לעושר, ושתתקבל תפילתו.

(ככל יכולתך, סדרי שולחן ממש כמו שאת מדמיינת את גן עדן!).

וטוב להוסיף כל שנה עוד כלי מפואר (כלי חדש)

ובזה יזכור ויכיר חסדי ה' יתברך שעשה עמנו גם בשנה זו.

כמו כן יש לעטר ולקשט השולחן

במיני בשמים, פרחים ושושנים

ובפרט הנותנים ריח טוב.

וזה הרב מוצפי! לא הרבנית ימימה. הרב מוצפי כולו פשוט של מקובלים, והוא מדבר על היופי והגשמיות בכזו השתפכות. כי זה קודש קודשים. הוא מספר על אביו שהיה עומד בתורים לקניות. "אבא, למה? אתה מבוגר. אתה מכובד. למה אתה יוצא לקניות ועומד בתור?"

"לא ידעתי נפשי", אומר אבא שלו, הרב סלמן מוצפי הגדול. "אני פשוט עומד בתור, רואה אדם שנראה לגמרי חול, קונה קופסת טמבור ומברשת, כי פסח. ה', איזה עם קדוש".

בעבר האימהות שלנו היו מנקות "באמת". כולל פירווק ידיות של סירים והגעלה של כל הבית. בעבר, ביטול חמץ היה מאוד חשוב – כי בחלק מהמקומות, אנשים חיו על חול ולא על רצפות ובטוח נשארו פירורים. אבל כיום ביטול החמץ פחות בוער בעצמותינו. עבודת הפסח שלנו מתבטאת, בחלקה הגדול, ביופי. את עסוקה ביופי, במצעים, בהחלפת התאורה.

תדעו לכם, אומר הרב הוטנר, שכשתתחילו להתעסק ביופי הרבה יותר מאשר בחמץ, סימן שהמשיח מגיע.

אין בינינו אחת שלא עבדה השבוע על ייפוי חלקת האלוקים הקטנה שלה. אנחנו כבר לא במלחמה בין החמץ לבין הכשר. אנחנו במלחמה שבין הלא-מטופח להכי-יפה. לכן אומרים לאישה בשיר השירים: **יְפֵה אֶת רַעֲיָתִי כְתָרְצָה**. סליחה, אין לך איזושהי מחמאה רוחנית? וזו מחמאה רוחנית. אל תגידו לי "איזה יופי ניקית", זו מחמאה לעוזרת. תגיד לי "יפה. יפה את, רעייתי". זו המחמאה הכי קדושה, המחמאה שקוראים לה קודש הקודשים.

נגמרו הימים שיהודים היו צריכים לחגוג את ליל הסדר בסתר, בנמיכות רוח. נגמר. גנדרו את הדת, הכינו פירושים מדהימים, היו יצואנים של יופי.

ושמלות. **וְשָׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב, וְשִׁמְלֹת!**⁴⁹ קני שמלה חדשה, זו חירות!

והגדרת

אמר לי מוֹרֵר אבִי ז'ל
כי הלילה הזה הוא בבחינת גן עדן
ובכל ליל פסח מתעורר ריח מן הריח שבגן עדן
כי הלילה הזה מסוגל,
מאז הגשת יעקב אבינו לאביו לקבל הברכות,
וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו.⁵⁰
ובכל ליל סדר מתעורר שוב הריח הזה
ומריח בו כל אחד ואחד כפי מדרגתו.

הרב בן ציון מוצפי, פסח בציון

מנהג: צלחות עגולות (מי שכבר יש לה סט של משושה / משולש / מלבן – לא נורא. הכול בסדר). מדוע ההמלצה היא על עגול דווקא? הרב מוצפי מסביר:

הצלחות שיסדר על שולחנו, טוב שתהיינה עגולות. דעת זקנים מבעלי התוספות אומרים לנו, שמעשה זה של אברהם שאירח את המלאכים, בפסח היה. והוא נתן להם, למלאכים, מצות עגולות והטעם הוא, מפני שגלגל חוזר בעולם. ועושים כלי הסעודה עגולים, שיזכרו שגלגל חוזר הוא בעולם.⁵¹

זה ערב כל כך יפה ובעל הבית יכול להתמלא גאווה, כחי וְעֵצָם יְדֵי עֲשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה. הצלחת העגולה מרגיעה את הגאווה.

גם הרבי מפיאסצנה כותב על הקערה:

והוא צריך לזכור שגלגל חוזר בעולם
וזה שהוא מהנה עניים על שולחנו,
זה רק כי ה' חנן אותנו בשפע גדול מאד.
וכשבא אל ליל הסדר, צריך לדעת שהוא בגן עדן עכשיו
ויצייר לו גן עדן והסעודה שאוכל הוא מעין עולם הבא
ומלאכי מעלה עומדים צפופים ליד שולחנו להקשיב לרינתו
ואבינו מלכנו עומד ושמח ומתענג לקבל את שירנו ותהילתנו.

הרב קלונימוס קלמיש שפירא מפיאסצנה, חובת התלמידים

לפי השל"ה הקדוש, אחרי סידור השולחן טוב להתרחץ, כאילו יצא מן השבי ומתרחץ לראשונה מזה הרבה זמן במים חמים.⁵² כן, מקלחת! אלה תנועות קטנות של חירות, שמסגלות אותך לקראת הלילה הגדול שבפתח.

המלצה חמה: נוחי בצהריים. את חייבת לשמור כוח ללילה המופלא הזה. את חייבת כוח בשביל דיבורים טובים, דיבורים נכונים של אמונה שאת תאמרי לילדייך, כי כל מילה של אמונה שאימא אומרת לילדים שלה בליל הסדר נצרכת להם בנשמה. ואם אין לך ילדים, את חייבת כוח בשביל לומר לעצמך דיבורים טובים של אמונה על כל הטוב שיתגשם עלייך בזכות ליל הסדר הזה, בעזרת ה'.

תפילת רבי שמשון מאוסטרופולי

אנחנו עדיין לפני החג. יש סגולה מופלאה, "תפילת רבי שמשון מאוסטרופולי".

רבי שמשון מאוסטרופולי היה רב ומקובל, גאון בנגלה ובנסתר. הוא חי בקהילת פולנאה. בגזרות ת"ח-ת"ט הוא נהרג על קידוש ה' והשאיר פירושים קבליים רבים. מקובל כי מי שאומר לפני ליל הסדר את התפילה שחיבר, יינצל מכל הפורענויות.

את האיגרת דלהלן כתב רבי שמשון מאוסטרופולי בכדי לבאר את דברי האריז"ל בספר 'פלאות רבות', אודות שמות המלאכים בהם לקה פרעה, והשמות הקדושים השייכים לעניין זה. אחר העתקת דברי האריז"ל, מבאר רבי שמשון באריכות את כוונת הדברים. בסוף האיגרת מובאים דברים אודות גודל הסגולה של הלומד בה: 'כל המעיין בסוד נפלא ונורא הזה על מכונו, אפילו פעם אחת בשנה, וביותר בערבי פסחים, מובטח לו שהוא ניצול כל אותה השנה מכל מכשול ומיתה משונה ושום אונס. ואל ימשלו בו אויביו, וכל שונאיו יפלו תחתיו, ובכל אשר יפנה יצליח וישכל, אמן סלה!'⁵³

הנוסח המלא מחכה לך בסוף ההגדה בעמוד 298. טקסט קשה להבנה, פשוט תגידי את המילים.

והגדרת

כוונות בהדלקת הנרות

הדלקת נרות. רגע – וואו. ובדמעות תגידי ברכה שאף פעם אינה מובנת מאליה: בְּרוּךְ... שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיְמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזֶמַן הַנְּהָה.

שְׁהַחֲיֵנוּ – כי לא מעט כיסאות ריקים יש השנה ולא, הם לא מיועדים לאלהיו הנביא. אז שְׁהַחֲיֵנוּ, כי לא לכולם חיים. ואינך יכולה לומר את הברכה הזו אם לא החיית מישהו, ולו במעט. אחרת זה "שהחיני". את צריכה להחיות נדכאים וכמה שיותר, כי הצער הענק סביב שולחן הסדר כשמשוהו מאוד-מאוד לא בסדר, הוא נורא. אז ממש, לומר שְׁהַחֲיֵנוּ בדמעות. וכי מילתא זוטרתי היא, זה דבר קטן, שְׁהַחֲיֵנוּ?

וְקִיְמָנוּ – קיום הוא גם בעצם החיות וגם בכסף, בגשמיות. יש אוכל, יש בגדים – זה דבר פשוט? לא לכולם היה קיום מספק השנה. "את מאמינה שאני חולמת על שניצל בצלחת לילדים שלי?" אמרה לי תלמידה שירדה מנכסיה. "אבל אני לא אעמוד בתורים לקמחא דפסחא, כי אף אחד לא יאמין ש'אשתו של' הגיעה למצב הזה."

והגיענו – יש לך עוד אבא ואימא זקנים, שאפשר לגעת בהם? זה בכלל לא פשוט. לא בכל אחד אפשר לגעת. אם עוד יש לך סבא וסבתא לגעת בהם ולנשק אותם, זה וואו.

שְׁהַחֲיֵנוּ! וְקִיְמָנוּ! וְהַגִּיעֵנוּ! וְשִׂישְׂאָר! כשליל הסדר חל בשבת, בהדלקת הנרות נתפלל וְהָאֵר נֵרְנוּ שְׁלֵא יִכְבֶּה לְעוֹלָם וָעֶד.⁵⁴ שיישאר לנו הטוב הזה. כמה חשוב לבקש על זה.

ועכשיו, מוסיף הרב מוצפי, ישפוך נפשו בתפילתו עבור עם ישראל.

איזו עוצמה יש לנר של יום טוב. אורות גבוהים כל כך.

חיים, קיום, ומגע. מקום בראשי תיבות. זו הברכה שנותנת לנו, אחרי טלטלות הימים שעברנו, תחושת ביתיות. תחושה שהגענו למקום. ברוך המקום, ברוך הוא.

הַדְּלָקָה
נִרְוֶה

הדלקת נרות

(בשבת יש להוסיף את המילים בסוגריים):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שָׁל (שַׁבָּת וְשָׁל) יוֹם טוֹב.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ, וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנָהּ הַזֶּה.

תפילה לאישה אחרי שהדליקה נרות:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּחַוֶּנֶנּוּ אוֹתֵינוּ (אישה נשואה מוסיפה:
וְאֵת אִישִׁי / אִם הוֹרִיחַ חַיִּים: וְאֵת אָבִי / וְאֵת אִמִּי / אִם יֵשׁ לָהּ יְלָדִים: וְאֵת בְּנֵי
וְאֵת בָּנוֹתַי) וְאֵת כָּל קְרוֹבֵי, וְתִתֵּן לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל חַיִּים טוֹבִים וְאַרְבָּים,
וְתִזְכְּרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹבָה וּבְרָכָה, וְתִפְקֹדְנוּ בְּפִקְדוֹת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, וְתִבְרַכְנוּ
בְּרִכּוֹת גְּדוּלוֹת, וְתִשְׁלַח בְּתוֹכֵנוּ וְתִשְׁכַּן שְׂכִינְתְּךָ בֵּינֵינוּ. וְזַכֵּנוּ לְגִדּוֹל בָּנִים
וּבָנֵי בָנִים חַכְמַיִם וְנְבוֹנִים, אוֹהֲבֵי יְהוָה יְרֵאֵי אֱלֹהִים, אֲנָשֵׁי אֱמֶת וְרַע קָדָשׁ,
בִּיהוּ דְבָקִים וּמְאִירִים אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים וּבְכָל מְלָאכָתָה
עֲבוֹדַת הַבּוֹרָא. אָנָּה שָׁמַע אֶת תְּחִנָּתֵנוּ בְּעַת הַזֹּאת בְּזִכְרוֹת שְׁרָה וְרַבֵּקָה
וְרַחֵל וְלֵאָה אֲמוֹתֵינוּ, וְהָאֵר נִרְנָה שְׁלֵא יִכְבֶּה לְעוֹלָם וָעֶד, וְהָאֵר פְּנֵיךָ
וְנִשְׁעָה.

אָמֵן

והגדרת

הלל של לילה

הגענו לתפילת ערבית שלפני ליל הסדר ויש בה טוויסט יוצא דופן: אומרים בה הלל שלם. והלא תפילת הלל נאמרת רק ביום? נכון, אבל ליל הסדר הוא לילה שהוא יום, לילה פיוס יאיר.⁵⁵

זה הערב היחיד שאומרים בו הלל – ועוד פעמיים: לפני ליל הסדר, ובמהלכו.

לפי הרב עובדיה יוסף, אישה חייבת לומר הלל לפני ליל הסדר, בין אם את בבית הכנסת ובין אם לאו.

הלל גמור – בגימטריה: שׁדׁי, שם ה' כאשר הוא מְשׁדד מערכות, כלומר עושה ניסים ענקיים. הדקו חגורות. ניסים באים, לילה מופלא מגיע.

היום הזה, כל כולו אהבה.

וכשהחג חל בשבת? וואו. כשהחג יוצא בשבת, כמה פעמים את אומרת בתפילה "אהבה"? בלי סוף: "באהבה", "באהבה", "באהבה". כך הרב סלוביץ'יק כותב:

כשחל ליל הסדר בשבת מוסיפים "באהבה" בנוסח הקידוש... ויורדת אהבה ענקית לעולם. תכונת האהבה של השבת מבוטאת בקורבנות שמביאים בפסח שחל בשבת. כי בכל הימים הטובים הקורבנות כוללים גם קורבן חטאת.

מביאים ביום טוב חטאת, כי חטאתי.⁵⁶ גם בפסח רגיל שלא יוצא בשבת מביאים קורבן חטאת. אבל במוסף של שבת שחל בו ליל הסדר אין מביאים חטאת. וה' מראה אהבתו לעמו כשחל פסח בשבת, כשהוא מסיר מלפניו כל זכר לחטא, ואומר, "על כל פשעים תכסה אהבה".⁵⁷ אין לך חטאים, ילדה, כשליל הסדר חל בשבת. לא החטאת בחטא, בהחמצה, בחמץ. את נקייה ואינך יכולה להבין עד כמה.

"וְשִׂאלָה אִשָּׁה". אז איפה את בליל הסדר?

הרב אלימלך בידרמן כותב:

כל יהודי כשנכנס לליל הסדר, שידע שהוא מתחיל עכשיו מחדש. וכל העבר שלו, כאילו לא היה. ויבקש מריבונו של עולם שימחל לו על כל העבר. ובליל הסדר אפשר לגאול דברים נפלאים עם כל בקשה וכל שאלה, לפני מעריב. בתפילת ערבית. בהלל של מעריב. לאחר מכן בהליכה אל הסדר. בעת הסדר, בעת הסעודה, בהלל לאחר הסדר.

כל הזמן תתהלכי עם שאלות: "ריבונו של עולם, מה יהיה? מה יקרה? אז מה זה אמור להיות? אז איזו בשורה אתה מכין לי?"

בלילה הזה, בכל בקשה אפשר לפעול דברים נפלאים, כי בלילה זה פתוחים כל השערים למעלה. רצון ה' יתברך שניגש לליל הסדר בהרגשה שאנו הולכים כעת לשמוע בשורה חדשה ונפלאה.

ולכן, הישאלה הגדולה של השנה הזאת – כשישאל אחד את חברו: "אצל מי אתה הולך לערוך את הסדר בעזרת השם? עם מי אתה הולך לשבת בליל הסדר?"

והגדרת

ואפילו אם התשובה היא "במקום פלוני או מקום פלוני עם אדם פלוני או אדם פלוני", הפנימיות האמיתית היא, שכששואלים את השאלה הזו, נשמעת בחלל העולם התשובה "כולנו הולכים לערוך את הסדר עם אבא שבשמים". כי בליל הסדר אנו נמצאים כולנו אצל אבא בסדר. כולנו נכנסים בקודש הקודשים ועורכים את הסדר אצל אבינו יתברך. ובלילה הזה, אשר כיום יאיר, ה' יתברך נותן לכל אחד כוח להיות "הבן שואל". וכששואל, הוא בבחינת כוהן גדול המשרת בבגדי לבן, שהיה לו את כוח התפילה בדרגה גדולה מאוד.

וואו וואו וואו!

זו הרי השאלה: "עם מי את בסדר השנה?" והתשובה בכל מקרה צריכה להיות "עם אבא שלי. אני הולכת להיות עם אבא שלי בסדר".

ולשאל את הקב"ה, כמו בשיר השירים, איכה תרעה?⁵⁸ איפה אתה רועה (אוכל) הערב, איפה אתה בליל הסדר? בוא אלי, יש אצלנו הרבה מקום. הנה, קמתי אני לפתח לדודי!⁵⁹

אל תפסיקו לשאול שאלות. שאלות הן גאולה. כל עבודות הפסח, כל הניקיון, זו שאלה ענקית שאנחנו שואלים. וליל הסדר הוא שאלה וקושייה, את לא מפסיקה לשאול. וכאן הבן שואל: "מה נשתנה?"⁶⁰ תשאל, כי כך מרעננים אמונות נושנות ומאווררים דעות קדומות. תשאל, ואת תתחדשי בכול.

רצון ה' יתברך שניגש לליל הסדר

בהרגשה שאנו הולכים לשמוע דברי אלוקים חיים

מקודשא בריך הוא בעצמו. ובכל דיבור ודיבור בליל הסדר

מושפעת בנו התקרבות עצומה וכמו שאומרים בתחילת הסדר,

"אתקינו סעודתא דקודשא בריך הוא ושכינתיה".

ובלילה זה, אשר כיום יאיר,

ה' נותן לכל אחד כוח להיות "הבן שואל".

וכל יהודי הוא בבחינת כוהן גדול המשרת בבגדי לבן

ויש לו כוח תפילה בדרגה גבוהה מאוד.

הרב אלימלך בידרמן

קדש • ורחץ • כרפס • יחץ
מגיד • רחצה • מוציא מצה
מרור • כורך • שולחן עורך
צפון • ברך • הלל • נרצה

והגדרת

קדש ורחץ

מפגש עם הסדר

סימנים סודיים של אהבה

קדש ורחץ כַּרְפָּס יַחַץ... 15 מילים שמהוות את "סדר העבודה" של ליל הסדר. הידעת? רש"י, רבי שלמה יצחקי, חיבר את סדר הסימנים הזה. והמובחר ביותר לומר אותו שלוש פעמים ברציפות. לומר את סדר הסימנים הוא מגודל התיקונים הנוראים, אומר הרב אלכסנדר זיסקינד, כי זו פשוט תפילה גדולה. במילים האלה נרמזו סודות גדולות ונפלאות מאד.⁶¹

15 מילים, בגימטריה יי, השם שיוצאים בעזרתו ממצרים; מן המצר קראתי יי, ענני במרחב יי.⁶²

זה ה־15, ט"ו בניסן.

ישנם 15 "דיינו" בפיוט המרכזי כל כך בהגדה.

בבית המקדש היו 15 מעלות (מדרגות) ובספר התהילים ישנם 15 מזמורי "שיר למעלות". הלוויים היו עומדים על מדרגות בית המקדש ושרים את פרקי התהילים הללו וכמותם, אנחנו רוצים לילה שילך ויתעלה, ילך ויגבה, וייסחף לתוך השירה. אנחנו רוצים לעלות עוד מדרגה ועוד אחת ועוד אחת ולהגיע עד לכיסא הכבוד.

הרב אלימלך בידרמן כותב שבלייל הסדר אנחנו כמו אדם שאיבד אבדה. שואלים אותו: יש לך סימנים? והסימנים האלה יובילו אותנו לאבדה שלו – ומיהי? השכינה הקדושה.

אז היא הייתה קדושה (קִדְשָׁה). והיא הייתה רחוצה (רְחִיצָה). ואז הכול התערער: היא עברה צער (כְּרָפָס – שתי מילים: מְכַר פְּסִים. אזכור למכירת יוסף, בעל כתונת הפסים). חצו אותה (יַחֲצֵה) והיא לא הפסיקה להגיד דברי תפילה ותחנונים (מְגִיד) ולנסות לרחוץ מעוונותיה ומאבק הדרכים (רְחִיצָה) ואכלה לחם עוני (מוֹצֵיא מִצָּה) ומרירות (מְרוּרֵי כּוֹרֶךְ) וערכה שולחן לגאולה (שֶׁלְחַן עוֹרֶךְ) והיא רוצה כבר לברך על הצפון, על המשיח שיתגלה (צְפוּן־כְּרֶךְ) ולהלל אליך, ה' (הִלֵּל), ולהיות רצויה, רצויה! (נְרָצָה). אתה מכיר אחת כזאת, ריבונו של עולם? כי אנחנו מחפשים אחריה. הרי לך הסימנים.⁶³

הסיפור ארוך, ואפשר להתפייס איתו

לדברים יש סדר, והוא לפעמים מתערער. למה זה קורה? אנשים רבים כל כך מתהלכים בעולם כסימני שאלה גדולים. וליל הסדר, כשותעשי אותו לפי הסדר, ייתן לך הבנה. החל מקִדְשׁ וְרַחֲצֵה הנה זה מתחיל עד שֶׁלְחַן עוֹרֶךְ מתייכבר אוכלים אני גוועת לא אכלנו כל היום – את תקבלי איזשהו פיוס עם הבנת הרע שעברת בחיים. לפיוס הזה קוראים גאולה. את תצאי עם תשובה לקושייה הכי קשה שלך: למה? איך זה יכול להיות?

אני חייבת לקרוא לכן את המילים המפתיעות כל כך של הרב וולבה:

ליל הסדר הוא רפואה מקנאה,

ואין אדם יוצא מסבך הקנאה ואינו משלים עם עצמו,

עד שיבין וידע עניין "לכך נבחרת"⁶⁴

כי סוד חייו, מעלותיו ומהותו,

הוא אך ורק השגחה פרטית.

והגדרת

ומליל הסדר וסיפור ההגדה
מקבלים אמונה בהשגחה פרטית.
היא שיצרה אותו,
היא שהטילה עליו תפקיד חייו.
אין שום מקום להתמודד ולהשוות עצמו עם אחרים.
"אין מלכות נוגעת בחברתה"⁶⁵.
הכול קיבלנו מהשגחה פרטית,
והוא יוצא מליל הסדר בלי מרירות ובלי תחרות.⁶⁶

וואו. מבינה? אם תלכי הלילה לפי הסדר, את תצאי עם התשובה לשאלת השאלות: למה נבחרתי בעולם הזה. לכך נבחרתי! לכן עברתי מה שעברתי. כולל המרור. כולל השעבוד. זה הסדר שלי.

ההבנה הזאת כשלעצמה היא ניקיון לנפש.

במילים קדש ורחץ הרבי ממודו'יץ מוצא רמז חזק, גימטרייה: עם אֵלֵהִים, עם אנשים.⁶⁷ זו הפינאלה של ניקיון הפסח, ניקוי היחסים בין האנשים לבין אלוקים וניקוי היחסים בין הבריות לבין עצמן. כך, ליל הסדר הוא שחרור ממרירות, שחרור מתחרות. תכווני על זה, כי בלי נקיות, איך תיכנס לליל הסדר?

ההבנה שזה סיפור ארוך מאוד ושלדברים יש סדר, היא ליל הסדר! וזה מה שאני רוצה, את החיבוק המרוגש הזה בסוף, עם אלוקים, עם אנשים.

הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לְכֶם

קדש ורחץ...
בקשי על הילדים
קשי הקשב,
מאותגרי הזיכרון.
שיוכלו לחרוז לעצמם
את כל מה שמבלבל,
להפוך את המשימות לשיה,
עד שיסתדר להם הכול.
עד שירגישו,
סוף־סוף, נרצים.

מתחנתים, מתרצים, מה קודם למה

הוא מעניין, הסדר של ההגדה. קודם קדש, אחר כך רחץ. קודם קידושין, אחר כך רחצה. והלא התרגלנו לחשוב הפוך: אני לא בשלה להתחתן, אני צריכה קודם לעבוד על מידת הכעס שלי, על הקמצנות שלי, לעשות שלוש תפילות ביום ולהוריד שמונה עשר קילו.

או: קודם אני ארחץ אותו מכל המומים שלו, אחר כך נוכל לדבר.

וההגדה תגיד לך: לא, נשמה. הלילה הזה, הסדר ההגיוני הפוך לגמרי: קדש ורחץ, קח אותנו עם כל המומים שלנו. אל תחכה שנהיה מושלמים. כמו אימא שהתינוק שלה מתקרב והיא מריחה את החיתול שלו למרחקים והיא – מרימה אותו, נותנת נשיקה ואחר כך מחליפה לו. זה פסח, לשון דילוג וקפיצה.⁶⁸ הסדר ה"הגיוני" כביכול לא שייך ללילה הזה.

כך, ליל הסדר מפגיש אותנו עם משנה של גאולה שהיא למעלה מן הסדר. ובכלל, מתי נדרשים לסדר? כשהאורות גבוהים כל כך ואנחנו עלולים ללכת לאיבוד:

כך, ביום הכיפורים הכוהן פוגש את הקב"ה על כסא רם ונשא,⁶⁹ אז חייבים סדר העבודה.

כך בתפילה, כשאנחנו נפגשים עם השכינה, אנחנו צריכים סידור.

כך בתקיעות השופר, כשאנחנו נפגשים עם אברהם אבינו בעקדה, אנו נדרשים לסדר שופרותינו.⁷⁰

סדר מגיע היכן שהכול מסביב עף מרוב רוח.

קִדְשׁ

קידוש

מפגש עם כל הנשמות, הנוכחות ושאינן

נפתח בדבריו המרגשים של הרב סולוביצ'יק על הקידוש:

בקידוש של ליל הסדר יבקש קידושין עם זו שאהבה נפשו, קידושין עם כנסת ישראל. הקידוש מזכיר לכל מי ששומע אותו שהוא נבחר אצל ריבונו של עולם; "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו".⁷¹ קידוש של ליל הסדר הוא האהבה בטהרתה.⁷²

זה דבר גדול, להרגיש נבחרת; אתה בחרתנו. הידיעה שאת בחורה, מישהו בחר בך – אין על זה. ואומנם, הקידוש הוא בעצם קידושין (נישואין), רגע של תקשורת בין אוהבים. כי בננו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים. את מקודשת. אבא כאן והוא אוהב אותך כל כך.

המקובלים מוסיפים שבזמן קידוש ליל הסדר, כנסת ישראל מתייחדת עם דודה באהבה. אתם תרגישו צפוף פתאום בשולחן, מפני שכל הנשמות של האבות והאימהות ששייכות לבית הזה מגיעות ונוכחות בזמן הקידוש. החפץ חיים היה בוכה כאלה דמעות. האינכם יודעים? אמר לתלמידיו. בקידוש של ליל הסדר מופיעים כל הנפטרים של המשפחה: הסבא, הסבתא, האבא. האח שנפטר קודם זמנו, לא עלינו. כל הנפטרים מגיעים לקידוש.

והגדרת

אחד השיעורים העצובים של חיי היה מול 36 אלמנות שבני זוגן נשרפו בכרמל. בסוף השיעור סיפרה האלמנה הדרונית שהיא חלמה שהאיש שלה מגיע.

בעקבותיה כולן התעוררו: גם אני! גם אני! כולן חלמו איך עוד פעם אחת הוא נכנס בדלת. אחת חלמה אותו במדי השב"ס, אחרת חלמה אותו בבגדי שבת. רק עוד פעם אחת שיכנס בדלת, הן אמרו. עוד פעם אחת – דיינו.

זה יקרה להן בליל הסדר. להן ולכולנו. כל מי שאת מתגעגעת אליו – שרק עוד פעם אחת שיבוא ויעשה לי קידוש, רק עוד פעם אחת שיבוא – הוא מגיע. כל הנשמות מתקבצות ומגיעות לשולחן החג שלך. שימי לב, יאמר החפץ חיים, איך בקידוש מרגישים צפיפות ולאחר מכן שוב נהיה מרווח. מה קרה? כל הנפטרים הגיעו ולאחר הקידוש, יצאו.

אחרי הקידוש תברכו זה את זה, כל אחד בברכה שהוא הכי צריך לה: השנה אתה מבריא. השנה את מתחתנת. השנה את שמחה. השנה אתה לומד כמו שתמיד חלמת. השנה אין לך חובות יותר. בלילה הזה אוצרות טללים נפתחים,⁷³ מציאות חדשה נולדת, אנשים נולדים מחדש.

ישנה מעלה רבה בברכת איש לרעהו בלילה זה
אחרי הקידוש,

לפי ששערי שמים פתוחים,

העליונים אומרים בו שירה

והקב"ה דן את העולם על תבואה שבשדות

ואוצרות טללי ברכה נפתחים.

ובלילה זה בירך יצחק אבינו את יעקב בברכות.

ומורי אבי ז"ל, כשאור גדול על פניו,

היה מברך את כל המסובין, איש ואישה, גדול וקטן

ואפילו תינוק שבעריסה,

איש כברכתו בירך אותנו, לפי עניינו ותכונתו.

וברגע זה, השמיים רועשים. ומכריזים בתחנונים "הקל – קול יעקב!"

וכשהוא מברך, חלקו עם הקול, קול יעקב.

לאחר הברכה הוא כיעקב שיצא מאת פני יצחק אביו,

מעוטר כחתן וככלה בקישוריה

וירד עליו ותחתיו טל מן השמים

ונידשנו עצמותיו ונעשה גיבור-כוח, אביר יעקב.

הרב בן ציון מוצפי, פסח בציון, פרק טו.

כל כך יפה. לא ועד עובדים עם ברכה אחידה לכולם ("ילדים, שתהיו לי בריאים, שנה טובה לכולנו, זיווגים ופרנסות").
לכל אחד ברכה אישית, לפי צרכיו ויכולותיו. יש לזה עוצמה.

למה שותים בהסיבה?

את כוסות היין שותים הלילה בהסיבה.⁷⁴ בכלל, הלילה הזה כלנו מסבין - ומה זה אומר?

מסבים את הגוף לצד שמאל. לפי המקובלים, אם יש עלייך חלילה גזירה, בהסבה לשמאל את חומקת ממנה.
ויסב אלקים את העם דרך המדבר,⁷⁵ ה' מסובב את עם ישראל כדי שלא ייראו את הפלישתים מתכוננים להילחם
בהם. ההסבה הזו עוקפת גזירות.

והשל"ה הקדוש מאיר, שהסיבוב הזה האריך את דרכם של בני ישראל. במקום ללכת ממצרים ישר לארץ ישראל, מרחק
של אחד עשר יום, ה' מאריך את דרכם בסיבוב דרך המדבר. את הסוף כולם יודעים: הם היו במדבר ארבעים שנה.

והשאלה: למה? בשביל מה ארבעים שנה אם אפשר באחד עשר יום?

ואולי ה' אומר: את אישה של דד ליין. להספיק להתחתן וללדת למה זה לא קורה לי? אבל אילו הייתי מביא אתכם
מייד, הייתם רואים מלחמה ונבהלים (פן ינחם העם בראתם מלחמה⁷⁶) והייתם רוצים לחזור למצרים. את כל הגאולה
שלכם הייתם מוכנים להשליך לפח.

אז אני עושה לך הסבה. כי הכי חשוב זה לא שזה יקרה ומהר ועכשיו והמון. הכי חשוב בעולם זה לא לפחוד.
את לא מבינה שאבא שומר עלייך מכל כך הרבה פחד? נכון, את תסתובבי קצת יותר אבל תביני שאני עושה לך נחת,
נחת, נחת, קצת נחת. יעילות היא לא ערך עליון, גם לא הספק, ואפילו לא לייקים.

והגדרת

שלוות נפש, שהות בחיים שיש לך ללא פחד, זה העיקר. והפלל והעקר שלא יתפחד כלל.⁷⁷ העיקר שלא תוציא את עצמך מן הכלל הגדול שלא להתפחד כלל. שלא תכפרי בעיקר הזה. אבא שומר עלייך מהפחד. שמורה, שמורה, ליל שמרים הוא לה!⁷⁸

הסבה לטבא וסבתא

רש"ר הירש מתוק: מדוע נשענים לשמאל? להראות שהזקנים הם החשובים ביותר בליל הסדר. הם יושבים בראש השולחן ואנחנו מסובים לעברם, להראות שהם סיבתנו ואנחנו כאן בסיבתם וזו לבדה סיבה למסיבה ולהסיבה. דור נסמך על דור נסמך על דור.

אל תשכחו את הזקנים. מה נשתנה? הזקן והזקנה!

את התהליך הנפשי שאנחנו עוברים בליל הסדר לא מובילים סלבריטיז עם סיפור חיים קיצוני, מאלו שאנחנו אוהבים להזמין כמרצים וכאורחים, אלא הסבים שלנו. הזיכרונות הכי יפים שיש לי מליל הסדר הם דווקא מסביי וסבתותיי הזקנים ומלילות הסדר שהובילו, שלא התמקדו בי ושלא הכול בהם התאים לגילי. ילדינו בגן הילדים חווים די והותר הפעלות חינוכיות לגיל הרך. הרושם עוצר הנשימה של ליל הסדר נוצר דווקא מתוך הכרה שבילילה זה הם שותפים לפעילות אמיתית של מבוגרים. ילדים אוהבים את ליל הסדר דווקא משום שאינם כוכבי הערב, אלא שותפים שווים לו. וכיוון שתוחלת החיים של כולנו אינה אינסופית, יש רק מספר מוגבל של לילות סדר שהם יכולים לחוות לצד סביהם.

הייתי נותן היום כל הון כדי לחגוג עוד ליל סדר אחד לצד סביי ואבי, זיכרונם לברכה, אך זה כבר לא יקרה בגלגול הזה. כל ליל סדר שזכיתי לחגוג איתם בילדותי נצור בזיכרוני כחוויה יקרה מפז.

הרב חיים נבון⁷⁹

האם את חשובה?

האם אישה צריכה לשבת מסובין? עם הזמן נפסק להלכה שנשים אינן חייבות להסב, בנימוק שהנשים מסתמכות על הדעה שאין חובה כלל להסב בזמן הזה.⁸⁰ לפי הגמרא, רק אנשים חשובים צריכים לשבת מסובין. אישה אצל בעלה, לא בעיא הסיבה. ואם אישה חשובה היא (אינה כפופה לבעלה), צריכה הסיבה.⁸¹ פוסקים מאוחרים יותר אמרו: נכון, נשים לא חשובות לא צריכות להסב, אבל בדורנו יש נשים חשובות. הן יסבו.

הגיע הרב משה פיינשטיין ופסק את ההלכה האהובה עלי: מצד שהכירו במשך הזמן שאין לאנשים במה להתגאות נגד נשותיהן, והנשים הכירו הצורך הגדול שיש לאנשים בהן. והמיעוט חשובות שהיו בכל הזמנים, היו נשים כאלו שהכירו צורך הבעל בהן, כמו שיש להן צורך בבעליהן, והכירו שגם בעליהן יודעין זה.⁸² נכון, הוא אומר (ולכאורה מחזיק בדעותיהם של קודמיו). רק אישה חשובה מסבה. אבל מיהי אישה "חשובה"? זו לא רק מי שנחשבת (אצל בעלה, אצל ילדיה), אלא אחת שמבינה את ערכה שלה, מעצם היותה בת של אלוקים.

"חשוב" – מילה בבניין פעול (לבוש / רחוץ). הרב משה פיינשטיין אומר: כשם שאפשר לבטל את החמץ בלב, כך חשיבות היא עניין שמסור ללב. את מרגישה חשובה? תסבי, נשמה. כי את מבינה עד כמה את חשובה. ואם אין לך תחושת חשיבות מבפנים, כאילו אינך בת מלכים, אל תסבי.

חשיבות הינה תלויה תודעה עצמית. כמו המצה, שלא זקוקה לאיש שיתפח אותה מבחוץ. ואת – מצה. מעצם המיצוי שלך את צריכה להרגיש חשובה, כזאת חשובה, כזאת מיוחדת.

כשאישה מכירה בחשיבות שלה, היא חשובה.

הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לְכֶם

וְהִשְׁאֲנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ.⁸³
ה' נושא אותנו אל על.
בקידוש בקשי להיות,
ולו לערב אחד,
אשת רוח, נישאת ברוח.
קדשי את הרגע הזה.

אנחנו פוגשות ממש עכשיו
בשורשי נשמותינו
את כל מי שאיננו.
הוא כל כך עימנו פה היום.

והגדרת

ארבע כוסות

מפגש עם אימהות

מריצות אותך מהבור

ארבע כוסות הן כנגד ארבע האימהות.

בליל הסדר יש שלושה אבות כנגד שלוש המצות. את המצה אכלנו בתחילת הסדר, וזהו. ואילו הכוסות מלוות אותנו לאורך כל ליל הסדר. ארבע אימהות, שרה, רבקה, רחל ולאה, מחזיקות את ידך במסע הארוך הזה לגאולה ואומרות לך: אל תתייאשי, בת. אל תתייאשי בשום אופן!⁸⁴

למה האימהות קשורות דווקא לכוסות? הרב משה שפירא כותב כל כך יפה: ד' (4) זו הדלות. האימהות שלנו היו כל כך דלות, והן כל כך ביקשו לְדָלוּת מריבונו של עולם כוחות וישועות וילדים, ושיפקוד אותן ויהפוך את הקערה שלהן על פיה, שהן לא יהיו עקרות יותר.

הוא מסביר שכאשר שר המשקים חולם בבית הסוהר, ויוסף פותר את החלום, המילה כוס מופיעה שם ארבע פעמים: **וְכֹס פְּרָעָה בְּיָדִי. אֶל כֹּס פְּרָעָה. וְאַתָּן אֶת הַכֹּס. וְנָתַתְּ כֹּס פְּרָעָה בְּיָדִי.**⁸⁵

זה היה אחד הרגעים הנוראים ביותר בקורותיו של יוסף. הוא כלוא בבית הסוהר, שכוח, פותר את החלום לשר המשקים, מקווה לצאת משם ושר המשקים אכן יוצא מהכלא אבל... **וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמְּשָׁקִים אֶת יוֹסֵף, וַיִּשְׁכַּח.**⁸⁶

מי זוכרות אותו? ארבע האימהות. ארבעתן עומדות מול הקב"ה ובראשן אימא שלו, אימא רחל, ואומרות: **כוס התרעלה** שתינו. די, ריבונו של עולם, מספיק. כמה הילד הזה יכול לסבול? כמה הילדה הזאת יכולה לסבול?

בדלות הזאת הן נשארות איתו, עד לנקודת המפנה; **ויריצהו מן הבור**.⁸⁷

למקום הזה, כשהעולם שכח אותך ואת כלואה, מגיעות ארבע האימהות שלך. הן מריצות אותך מן הבור בכל כוס שאת שותה. הן מלוות אותך ונותנות לך יד ואומרות לך: קומי, אני לא מרשה לך להתייאש. את בת חורין!⁸⁸

את יודעת מה זה "בת"? ראויה ל' (כמו בר מצווה – ראוי למצוות). ואת בת חורין, כל כך ראויה לחירות. את יושבת בערב הזה ונמצאת בעלמא דחירו, עולם של חירות. את נמצאת ב"כאילו" נפלא אחד גדול, במקום שכולו טוב. כל מה שאת מדמיינת בליל הסדר בעזרת השם יתגשם עוד השנה.

הלילה הזה את בת חורין, ולו רק מתוקף היותך בת. כל כוס שאת שותה בליל הסדר, היא חלב אם.

והגדרת

כוס ראשונה כנגד שרה אימנו

מוזגים כוס ראשון, נוטלו ביד ימינו ומקדש (בשבת מוסיפים את המילים בסוגריים):

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצֹּת כּוֹס רֵאשׁוֹן מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת
לְשֵׁם יַחֲוֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְיַתָּה עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בשבת אומרים:

בראשית א בלחש: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר

בראשית ב יום הַשְּׁשִׁי: וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל-מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּו שָׁבַת מְכַל-מְלֵאכְתּוֹ,
אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים, לַעֲשׂוֹת.

סְבִירֵי מְרֻנָּן

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר
בָּנוּ מִכָּל עַם, וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל לְשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַתִּתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שְׂבִתוֹת לְמִנוּחָה
(ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת
יוֹם (הַשְּׂבִת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה

זִמְן חֲרוּתָנוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ

זִכְרֵ לִיְצִיאַת מִצְרָיִם, כִּי בָנוּ

בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ

מִכָּל הָעַמִּים, (וְשִׂבֵּת)

וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשְׁךָ

(בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן)

בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ (הַשְּׂבִת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִנִּים.

והגדרת

במוצאי שבת מוסיפים:

ברוך אתה יהוה
אלהינו מלך העולם
בורא מאורי האש.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
המבדיל בין קדש לחל
בין אור לחשך
בין ישראל לעמים

בין יום השביעי לששת ימי המעשה
בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת
ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת
הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך.
ברוך אתה יהוה המבדיל בין קדש לקדש.